

sko vodstvo g. pl. Cronu za »Rdeči križ«, nekaj pa se jih je razdelilo vojakom-domaćinom. Gniljivo je bilo videti mala dekletca, ki so hitele v počitniškem času vsak dan v šolo in tu tekmovali med seboj. V srcih pa se jim je zbuvala ljubezen do domovine in do bližnjega.

—r— **Sin tovariša L. Jelenca**, Lev Jelenca, ki se je udeležil z veliko hrabrostjo s 27. pehotnim polkom bojev na severnem bojišču, se je ob naporih in vremenskih vihrach hudo prehladil. Upamo, da se v domači oskrbi simpatičnemu mladeniču zdravje kmalu povrne.

—r— **Sin tovariša Jakoba Furlana**, nadporočnik Adolf Furlan, je nevarno obolel. Sedaj se zdravi doma, kjer se mu ob skrbnem negovanju vrača zdravje.

—r— **Deželni šolski nadzornik**, vladni svetnik dr. Janko Bezjak, je že prevzel svoje posle na c. kr. deželnem šolskem svetu.

—r— **Društvo za zgradbo Učiteljskega konvikta** je podelilo razpisano 5. mesto »Cesarja Franca Jožefa I. jubilejske ustanove za učiteljske sirote na Kranjskem« letnih 80 K Kazimirju Pretnarju, dijaku VI. gimnazijskega razreda v Ljubljani.

—r— **Zasebna ljudska šola društva »Mladike«** v Ljubljani se sprejme z novim letom v upravo mestne občine. Ravnatelj te šole postane z ministrsko dispenco v smislu § 70., odstavek 1., državnega ljudskošolskega zakona licejski ravnatelj Iv. Machet. Sedanje učiteljice na »Mladiki«: Marija Grošljeva, Cirila Pleškova, Marija Arselinova, Marija Gomilškova in Milica Prosenčeva, postanejo mestne učiteljice s temeljno plačo po 1200 K na leto, s pravico do šestih petletnic po 200 K ter stanarino 320 K, ki je v polovičnem znesku v števna v pokojnino. Učiteljicam z izpitom za meščanske šole se zviša temeljna plača na 1400 K. Službena doba znaša 35 let.

—r— **Prof. B. Baebler iz Idrije**, ki je bil kot rez. poročnik začetkom oktobra težko ranjen na južnem bojišču in leži že mesec dni v »Leonišču« v Ljubljani, je pretekli dni prestal težko operacijo. Noga mu ostane ohranjena in zdravje se mu vidno vrača. — To je pač zasluga odličnega zdravnika dr. E. Štajmerja, ki je izkazal trpečim ljudem pač že neštivilno dobrot.

—r— **Iz Krškega poročajo**: Na Zadovinku pri Krškem je nastanjenih okrog 300 beguncev iz Galicije. Med temi je okrog 70 šoloobveznih otrok, za katere se je po prizadevanju c. kr. okr. šol. nadzornika Lj. Stiasnega začasno ustanovil poseben razred na šoli v Leskovcu, da otroci niso brez potrebnega nadzorstva in pouka. Poučuje nadučitelj Karel Mykietiček iz Delatyna. Na iniciativo g. nadzornika in zaradi sklepa krškega učiteljskega društva je poslalo tukajšnje šolsko vodstvo na nekatera šolska vodstva okrožnico s prošnjo, da bi učiteljsvo s človekoljubno požrtvovalnostjo za nujne pomoči potrebne begunce v domačem šol. okolišu nabiralo prostovoljnih darov v tvarini in denarju, zlasti perila in obleke. Tej prošnji so se odzvala naslednja šol. vodstva: Radeče pri Zid. mostu 2 zaboja obleke in perila; Toplice pri Zagorju 1 velik zabo, Mokronog 1 vrečo in 1 zavoj; Tržišče 1 zavoj in 11 K 90 v; Kostanjevica 1 vrečo in 10 K; Št. Jernej 10 K 22 v (nabranih v gostilnici Recelj), Litija 1 zavoj; Rajhenburg 1 zabo in 1 zavitek. Šolskim vodstvom in učiteljsvu najtoplejša zahvala za trud, vsem darovalcem pa v plačilo hvaležnosti bratov Poljakov!

Štajerske vesti.

—š— **Ranjen** je bil enoletni prostovoljec tovariš Anton Stefanciosa, učitelj pri Sv. Duhu na Stari gori, v levo podlehniko in se nahaja v bolnišnici v Mariboru.

—š— **S severnega bojišča**, Mariborska »Straža« poroča: »Učitelj Vid Jurko iz Dola pri Hrastniku, ki služi kot korporal pri 26. domobranskem pešpolku v Galiciji, piše svojemu prijatelju g. Rotterju: Kako nam gre, si lahko misliš. V neprestanem ognju smo že od 16. oktobra. Dne 11. oktobra sem dobil »ognjeni krst«. Glavno je, da sem še živ, ker veliko mojih tovarišev je že pobrala bela žena. Bog se nas usmili, če ne bo kmalu kake rešitve. Učitelja Žagar mlajši je ranjen, starejši se pa bori s smrtjo (obolel je na koleri). Vreme imamo žalostno, kot so žalostne naše misli in otožni obrazi. Bog že daj konec naši pokori ter že skorajšnje snidenje na zelenem Štajerskem. Perilo bi rabil. Pisal sem že velikokrat domov, pa brez uspeha. Nemara, da se naša pošta izgubi na daljni poti. Kaj je novega v Mariboru? Z Dolinškom sem bil skupaj. Te prav lepo pozdravlja. Sedaj je postal računski podčastnik. Ležimo v zemlji

kakor krti. Zato smo več ali manj bolhni. Srčen pozdrav!»

—š— **Dr. Fran Rosina**, odvetnik v Mariboru, ki ga je bil začetkom vojne nekdo denunciral, zaradi česar se je nahajal v preiskavi in ki se je moral zadnje čase zdraviti v graškem sanatoriju Hausa, je ozdravel in se že povrnil v Maribor. Številni znanci in prijatelji tega vrlega moža in prijatelja slovenskega učiteljsva pozdravijo gotovo to vest z največjim zadoščanjem.

—š— **Poljska šola v Gradcu**. Za otroke galiških beguncev so v Gradcu ustanovili posebno šolo s poljskim učnim jezikom. Oglasilo se je nad 200 učencev in učenk.

—š— **Prošnja**. Kot poverjenik Slov. Šol. Matice za okraj celjske okolice se obračam do cenjenih tovarišev in tovarišic, do šolskih vodstev in krajinšolskih svetov z vljudno prošnjo, da mi — uvažuje oklic predsedstva Slov. Š. Matice in tozadevni spodbujajoči članek tovariša Flereta v tem listu — blagovolijo nakazati ali izročiti članarino za tekoče leto. Do zdaj sem, žal, prejel članarino šele samo od dveh članov. — Priporoča se Franc Brinar, poverjenik. — V Gotovljah, dne 9. novembra 1914.

—š— **Marija Kvačeva** †. Našega tovariša Ivana Kvacca, nadučitelja v Šmartnem v Rožni dolini pri Celju, je doletela strašna usoda; dne 2. t. m. mu je v celjski bolnišnici nenadoma umrla ljubljena soproga, ki je bila tudi poštarica in učiteljica ženskih ročnih del. — Srepa smrt, ali ti ni dovolj, da kosiš na bojnem polju kar na debelo? Kako da si zašla ravno v mirno Rožno dolino ter zamahnila po najboljši ženi, po nenadomestni materi? In ravno letos, ko se je tvoja nesrečna žrtev veselila s svojim soprogom dvajsetletnice, odkar deluje v Rožni dolini. Jubileja, ki se ga je poleg presrečnega zakonskega parčka veselil ves Šmartin, podelivši jubilaru častno občanstvo! Slepa smrt, ali se ti ne smili petorica nedoraslih otročičev, ki se zdaj plaho stiskajo k obupanemu očetu? — Pretresljiv je bil pogreb pokojnice, ki so jo prepeljali s Celja nazaj v Šmartin, da počiva na domačem pokopališču. Tolazljivo in iz dna prijateljskega srca je govoril nagrobno domači gospod župnik. Rosne so bile oči spremljevalcev, ves Šmartin je žaloval. — In Tvoji ožji tovariši in prijatelji, dragi in potrti nam Ivan! Prijateljstvo, vdanost, ki smo jo gojili do Tvoje Micike, to vse je zdaj posvečeno Tebi in podvojeni meri. Da Te imamo radi, da sočuvstvujemo s Tabo, to Ti naj vsaj malo lajša Tvoje neizmerno gorje. — Z globokim sočutjem vdan Tvoj Francelj.

—š— **Štajerski deželni šolski svet** je imenoval na svoji seji dne 31. oktobra Sofijo Debelakovo za definitivno učiteljico v Št. Vidu pri Grobelnem; Antona Kovačeca za nadučitelja pri Sv. Andrežu v Slov. gor.; Franca Goleza za nadučitelja pri Sv. Kunigundi na Pohorju; prestavil je učiteljico Marijo Vučnikovo iz Makoi v Spod. Poljskavo; odobril je, da sta stopila v pokoj definitivna učiteljica v Vojniku Marija Košutnik in okrajni šolski nadzornik Jožef Supanek kot nadučitelj v Grižah. Slednjemu je izrekel deželni šol. svet tudi priznanje za dolgoletno uspešno službovanje.

—š— **Iz Dobave ob Savi poročajo**: Učiteljsvo tukajšnje šole je na prvi domači konferenci na predlog tov. nadučitelja S. Gajška sklenilo darovati »Rdečemu križu« tekmo vojnega časa 1% svoje mesečne plače.

—š— **Ranjen in v ruskem ujetništvu**. Ranjeni učitelj na Rerišniku, tovariš Andrej Visočnik, ki se nahaja sedaj v ruskem ujetništvu, piše svojemu tovarišu sledeče: »Dragi tovariš! Dolgo je že, odkar mi ni bilo mogoče pisati domačinom, a še dalje, odkar sem od domačih sprejel zadnje pismo, a vendar sem med Vami v lepi, hriboviti ljubi Štajerski vsak trenutek. Daleč sem od Vas, daleč v tujem svetu in o sedanjem boju ne vem ničesar, zakaj ranjen sem bil in ujet, in sicer še daleč naprej od Moskve, kjer sem ležal dva tedna. Ranjen sem bil dne 9. septembra v desna prsa in v nogo. Z odličnimi pozdravi! Tvoj Andrej Visočnik.«

—š— **Iz Maribora** nam poročajo: Tukajšnji časopisi pozivajo deželni šol. svet, naj bi se začel pouk na deželnem ženskem učiteljsku. — Na griži je zbolel na severnem bojišču gimnazijski veroučitelj in vojni kurat prof. J. Kociper.

—š— **Dva brata-vojaka**. Tovariš Josip Žagar, učitelj v Celju (okolica), ki smo čitali o njem, da umira na koleri, je bolezen prestal ter se vrnil 11. t. m. v domobransko bolnišnico v Maribor. Kruta spremljevalka vojne je grozno učinkovala na sicer močno postavbo našega tovariša. — Žagar Franc, učitelj istotam in zgoraj-

šnega brat, ranjen v desno nogo se tudi že počuti boljšega.

—š— **Poročil se je** v hočki podružnici pri Sv. Lenartu na Pohorju učiteljsvo tovariš Radovan Mejovšek v Reki z gospico Marico Lebetovo, hčerko ondotnega župana in posestnika Franca Lebeta.

—š— **Slovenskim čebelarjem na Štajerskem!** Zima preti, pa ne nam čebelarjem, ki smo doma, ampak hrabrim branilcem naše starodavne, slavne domovine. Marsikateri bo zbolel in v marsikaterem slučaju bo nudil med izdatno olajšavo. Darujte ga tedaj za »Rdeči križ« ter ga pošljite našemu blagajniku g. Josipu Kosiju, c. kr. poštnemu nadoficialu v Celje. On ga bo razdelil po bolnišnicah »Rdečega križa« na slovenskem Štajerskem ter imena darovalcev izkazal. — Slovensko čebelarstvo društvo na Štajerskem.

—š— **35letnica učiteljevanja v enem kraju**. Koncem meseca oktobra t. l. je tihoma minilo 35 let, kar službuje tovariš Peter Wudler kot nadučitelj na Ljubnem v Savinjski dolini. Dolga doba skrbi in truda! Kot vzgojevalec dveh rodov s ponosom lahko zre na svoje trudapolno delovanje, posuto skozinskoz s trnjem. Pod njim se je dvignila šola iz dvorazrednice v štirirazrednico, iz starega, nezdravega poslopja se je preselil v novo, lepo šolsko zgradbo. Kot spreten šolski vrtnar je dobil več priznanj višjih šolskih oblasti. — Četvero izmed njegovih otrok se je posvetilo učiteljskemu poklicu: eden sinov je nadučitelj v Libojah, drugi učitelj v Laškem trgu — zdaj kot c. in kr. praporščak pri 4. bos. herc. polku v vojni v Galiciji — ena hči učiteljica na Vrnskem druga učiteljica ročnih del v Rečici v Savinjski dolini; najstarejši sin je poročen z učiteljico. Torej prava učiteljska družina! — Tovarišu jubilaru želimo, da še zdrav in čil uca 40letnico svojega učiteljevanja v boljših časih!

Goriške vesti.

—g— **V ruskem ujetništvu** je tovariš Josip Toroš, učitelj-voditelj in rezervni častnik 47. pešpolka v Barkah (Divača). Dne 12. septembra je pisal svoji soprogi pismo, ki ga je prejela dne 16. oktobra in ki pravi v njem: »Preljuba! Upam, da ste Ti in otroci zdravi. Poslal sem Ti en telegram ter dvojce pisem. Ker so bila pisma slovenska, menim, da jih nisi dobila. Jaz sem lahko ranjen v Rusiji. Gre mi že dobro in hodim na izprehod. Takoj, ko bo mir sklenjen, se zopet vrnem domov. Ne delaj si skrbi. Jako dobro sem preskrbljen. Vsi so z nam jako ljubeznivi, vsako željo nam izpolnijo. — Piši mi takoj, toda nemško... Pismo, ki mi ga pišeš, pošlji v Trst na ameriški konzulat s prošnjo, da se pošlje ameriški poslaštvi v Petrograd. To se zgodi, da svoje pismo daš v večjo kuverto. Na pismo ni treba znamke. Prosim, piši kmalu, sem vedno jako v skrbeh. Vedno mislim na vas vse... Jako si želim domov. Hvali Boga, da me je ohranil pri življenju.«

—g— **Iz Dutovelj poročajo**: Našim vojakom na bojišču je tukajšnja šola spleta 52 parov volnenih nogavic in 27 parov zapestnikov. V očigled veliki potrebi je to res malo, a storili so naši otročiči vse, kar so mogli. Če odštejemo one učenke, ki sicer prav pridno pleto svojim lastnim očetom ali bratom, zvemo, da je to spleta le desetorica deklic, ki nimajo svojcev na vojni. Res je tupatam pripomogla starejša, nič bolj gibka roka; a priznati moramo vendar, da naše deklice v pridnosti in vztrajnosti tekmujejo med seboj in so vredne javne pohvale.

—g— **Umrla je** v Gorici v visoki dobi 84 let gospa Josipina Delkino va, vdova po pokojnem šolskem vodji v Rojanu. Blaga pokojnica je bila vzorna slovenska mati, ki je vzgojila svoje otroke v strogo narodnem duhu. Jasen vzgled za to sta gospica Josipina, vzorna učiteljica na Ciril-Metodovi šoli v Trstu od prvega njenega začetka in pa sin Josip, c. kr. višji poštni ofical. Vzorni slovenski materi bodi ohranjen časten spomin, po težki izgubi prizadetim pa naše iskreno sožalje!

—g— **V otroški vrtec v Kapucinski ulici v Gorici** se je vpisalo 32 otrok. Ako upoštevamo to, da sta se mestna laška vrtca na levi in desni otvorila en mesec poprej in da se je več naših otrok bilo že vpisalo v laška vrtca, vidimo, kako opravičena je bila prošnja slovenskih staršev tamošnjega okraja za ustanovitev tega vrtca. Pripomiti moramo, da se večina očetov teh otrok nahaja na bojnem polju.

—g— **Zahvala**. Podpisane se zahvaljujem županstvu v Skopem za vsoto 20 kron, ki mi jo je izročilo za šolske knjige tukajšnjim ubožnim učencem. — Šolsko

vodstvo Skopo. — Voditelj: Grahli Ivan. —g— **V srbskem ujetništvu**. Trgovec in naš bivši tovariš v Lokvi na Krašu Slavoljub Praprotnik se je udeležil vojne proti Srbiji in je bil z drugimi vojniki vred ujet. Sedaj je pisal iz Valjeva z dne 29. oktobra datirano pismo, v katerem naznanja, da je zdrav in se mu v ujetništvu še dosti dobro godi. Iz Valjeva je bil prepeljan v Niš.

—g— **Iz Ročinja**. Četudi je daroval Ročinj že mnogo za »Rdeči križ« in v druge vojne namene, je vendar prebivalstvo naklonilo podpisane šol. vodstvu znaten znesek 52 K 30 v. Nabrala so: Anica Mrak 24 K 30 v, Alojzija Gerbec 18 K in Irma Kenda 10 kron. Denar se porablja za nakup volne, iz katere bodo pletle šol. deklice razne predmete našim vojakom. Nabiralkam in darovalcem presrečna hvala! Vodstvo ljudske šole v Ročinju.

—g— **Kadet Edvard Princič**, sin tovariša nadučitelja Princiča v Pevmi, je bil ranjen 18. oktobra na severnem bojišču. Krogla mu je prestrelila levo roko pod laktom. Zdravi se doma.

Tržaške vesti.

—t— **Znatno vililo**. V Trstu umrla odvetnik dr. Daninos je zastopil občini tržaški 100.000 kron z naročilom, naj porablja obresti za eno ali dve stipendiji v Trst pristojnim absolventom obrtne šole, da napravijo studijska potovanja ali se nastanijo samostojno.

—t— **Nabava kmetijskih semen**. »Tržaška kmetijska družba« je sklenila naročiti razna poljska in vrtna semena, ki jih razda med svoje člane brezplačno, oziroma po znižani ceni. Nabavijo se semena krmnih rastlin, kakor detelje lucerna, travne smesi, krmna pesa in seme na raznovrstne zelenjavi. Priglasiti se je do 30. novembra t. l. v družbeni pisarni, ulica G. Galatti št. 14, II. nad., ali pa pri zaupnikih družbe.

—t— **Zahvala**. Šolski vodstvi deške in dekliske C. M. šole pri Sv. Jakobu v Trstu se tem potom najtopleje zahvaljuje »Društvo za zgradbo Učiteljskega konvikta v Ljubljani« za več iztisov E. Adamičeve spevoigre z besedilom, ki jih je imenovano društvo podarilo našim šolam ob priliki otroške prireditve v prid »Rdečemu križu« in otrokom vpoklicanih.

—t— **Junaštvo in požrtvovalnost slovenskega učitelja**. Dne 26. oktobra t. l. okolo šestih zvečer se je učitelj IV. razredske CM. šole na Acquedotto, tovariš Zdravko Katnik, izprehajal po pomolu Sv. Karla. Ravno ob istem času se je na tem pomolu izprehajala družinica: gospod in gospa z malim otrokom. Hipoma je ta gospod pustil soprogo in otroka ter skočil v morje. Seveda se je na vpitje gospe takoj nabrala na onem mestu velika množica ljudi, ki so vpili na pomoč. To vpitje je čul tudi Zdravko Katnik in je takoj hitel na lice mesta, da vidi, kaj se je zgodilo. Ko je videl človeka, ki je bil v morju že v nevarnosti, da utone, je nemudoma odložil klobuk in slekel površnik ter — izspostavivši svoje lastno življenje za življenje svojega bližnjega — skočil oblečen v morje. Še minuto, in bilo bi prekasno; tako se je pa tovarišu Katniku vendar posrečilo, da je nesrečnega gospoda spravil iz morja in ga potem na kopnem z umetno provzročnim dihanjem pripravil zopet k zavesti. Dotičnega gospoda so spravili nemudoma v bolnišnico, a tovariš Katnik je pobral svoj površnik in klobuk ter se z izvoščkom odpeljal domov. — Dotični gospod je bil slikar Josip Smerdu, ki je začel, preden je planil v morje, klicati: »Addio moglie, addio figlia!« Ker je potem v vodi začel mahati z rokama, se je oddaljil tako kakih petnajst do dvajset korakov od obrežja. Tovariš Katnik se ga je komaj utrljal, ko je prispel do njega, zakaj utaplajoči se Smerdu ga je pograbil z obema rokama za vrat. Moral se je torej najprej izviti iz nevarnega objema in potem prijeti do obrežja, kar ni bila lahka stvar. — Pripomniti moramo, da je to že drugi slučaj, ko je tovariš Katnik izpostavil svoje življenje za življenje svojega bližnjega, zakaj predlanskim je rešil nekega otroka, ki je padel v morje.

—t— **Slovenskim staršem!** Vaditeljski zbor »Sokola« v Trstu objavlja (glej tudi »Edinost« z dne 14. t. m., št. 2561): »Vaditeljski zbor telovad. društva »Sokol« v Trstu je sklenil na svoji zadnji seji 12. t. m., da bo nadaljeval s telovadbo moškega in ženskega šolskega naraščaja. — V sedanjem resnem času, ko je toliko očetov naše mladine pozvanih pod orožje, preti tej mnogo večja nevarnost potujčenja, nevarnost, da ne zaide na slaba pota in med slabe tovariše. Z ozirom na to je sklenil vaditeljski zbor vkljub temu, da je